

Informacja w sprawie rozporządzenia dotyczącego badań lekarskich członków ochotniczych straży pożarnych

W dniu 30 listopada 2009 r. Minister Zdrowia wydał rozporządzenie w sprawie przeprowadzania okresowych bezpłatnych badań lekarskich członka ochotniczej straży pożarnej biorącego bezpośredni udział w działaniach ratowniczych. Zostało ono opublikowane w Dzienniku Ustaw Nr 210, poz. 1627 z 2009 r. i obowiązuje od dnia 11 grudnia 2009 r.

Zakres okresowych badań lekarskich członka ochotniczej straży pożarnej został określony w załączniku do rozporządzenia. Badania przeprowadza się, nie rzadziej niż raz na 3 lata, na podstawie skierowania wydanego przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) właściwego ze względu na siedzibę ochotniczej straży pożarnej (§ 4 ust. 1 rozporządzenia).

Jednocześnie (§ 2 ust. 3) wprowadzono nowe rozwiązanie, które nie było znane poprzednim uregulowaniom dotyczącym badań lekarskich. Otóż lekarz przeprowadzający badania może poszerzyć ich zakres o dodatkowe konsultacje lekarzy posiadających specjalizację w określonych dziedzinach medycyny oraz o dodatkowe badania, a także wyznaczyć wcześniejszą datę następnych badań, jeżeli stwierdzi, że jest to niezbędne dla prawidłowej oceny i monitorowania stanu zdrowia członka ochotniczej straży pożarnej.

Zgodnie z § 5 rozporządzenia badania przeprowadza lekarz, o którym mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 229 § 8 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. - Kodeks pracy (Dz. U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94, z późn. zm.). Tymi przepisami jest rozporządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 30 maja 1996 r. w sprawie przeprowadzania badań lekarskich pracowników, zakresu profilaktycznej opieki zdrowotnej nad pracownikami oraz orzeczeń lekarskich wydawanych do celów przewidzianych w Kodeksie pracy (Dz.U. Nr 69, poz. 332 z późn. zm.).

Lekarze mogący przeprowadzać te badania (§ 7 ust. 1 i ust. 7):

1. posiadają specjalizację w dziedzinie: medycyny pracy, medycyny przemysłowej, medycyny morskiej i tropikalnej, medycyny kolejowej, medycyny transportu, medycyny lotniczej lub higieny pracy,
2. byli zatrudnieni w pełnym wymiarze czasu pracy przez okres co najmniej 6 lat przed dniem wejścia w życie rozporządzenia jako:
 - a. rejonowi lekarze przemysłowi,
 - b. lekarze poradni medycyny pracy lub poradni dla młodocianych, działających w przemysłowych publicznych zakładach opieki zdrowotnej,
 - c. rejonowi lub zakładowi lekarze kolejowej służby zdrowia,
 - d. lekarze rejonowi w zakładach opieki zdrowotnej dla szkół wyższych lub jednostek badawczo-rozwojowych, jeżeli sprawowali profilaktyczną opiekę zdrowotną nad

pracownikami wykonującymi pracę na stanowiskach pracy, na których stwierdzono występowanie czynników szkodliwych dla zdrowia lub warunków uciążliwych, wymienionych we wskazówkach metodycznych, o których mowa w § 2 ust. 1,

e. lekarze zakładowi w publicznych zakładach opieki zdrowotnej - wyłącznie w odniesieniu do pracowników tych zakładów,

f. lekarze w poradniach rehabilitacyjnych dla inwalidów - wyłącznie w stosunku do pracowników zatrudnionych w spółdzielczości inwalidzkiej,

3. pełnili służbę lub byli zatrudnieni w pełnym wymiarze czasu pracy przez okres co najmniej 3 lat jako lekarze w jednostkach wojskowych lub zakładach opieki zdrowotnej tworzonych i utrzymywanych przez Ministra Obrony Narodowej lub Ministra Spraw Wewnętrznych - wyłącznie w stosunku do pracowników objętych ich opieką w tych resortach.

4. **lekarze posiadający specjalizację w dziedzinie medycyny ogólnej lub medycyny rodzinnej.**

Lekarze spełniający wymagania kwalifikacyjne umożliwiające wykonywanie badań profilaktycznych są wpisywani do rejestru lekarzy przeprowadzających badania profilaktyczne prowadzonego przez wojewódzki ośrodek medycyny pracy, właściwy ze względu na miejsce zamieszkania lekarza. Lekarz wpisany do rejestru lekarzy otrzymuje zaświadczenie potwierdzające dokonanie wpisu. Wojewódzki ośrodek medycyny pracy udostępnia rejestr organom Państwowej Inspekcji Pracy i Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz zainteresowanym pracodawcom (§ 8).

W myśl § 2 ust. 5 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 30 listopada 2009 r. badania członka ochotniczej straży pożarnej kończą się wydaniem zaświadczenia lekarskiego zawierającego orzeczenie o:

1. zdolności do bezpośredniego udziału w działaniach ratowniczych - w przypadku braku przeciwwskazań zdrowotnych;

2. niezdolności do bezpośredniego udziału w działaniach ratowniczych - w przypadku istnienia przeciwwskazań zdrowotnych.

Rozporządzenie w § 6 wprowadza nowość w postaci trybu odwoławczego od decyzji lekarza przeprowadzającego badanie strażaka ochotnika.

Wejście w życie rozporządzenia nie powoduje utraty ważności dotychczasowych badań lekarskich członków ochotniczych straży pożarnych biorących bezpośredni udział w działaniach ratowniczych. Zachowują one swoją ważność do daty wskazanej w zaświadczeniu lekarskim. W myśl § 4 ust. 1 tego rozporządzenia okresowe badania lekarskie powinny być przeprowadzane nie rzadziej niż raz na 3 lata. W tym wypadku zapis ten ma charakter normatywny i jest powszechnie wiążący. Jeżeli więc wydane zaświadczenie dotyczące przeprowadzonych **okresowych badań lekarskich** ma wskazany

„termin ważności” dłuższy niż 3 lata to należy je traktować jako ważne przez okres 3 lat, po upływie którego muszą być przeprowadzone nowe badania okresowe.

Odmierna interpretacja nie jest dopuszczalna, ponieważ ustawa z dnia 25 lipca 2008 r. o zmianie ustawy o ochronie przeciwpożarowej oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 163, poz. 1015), która nowelizowała art. 28 ust. 1, 2 i 7 ustawy o ochronie przeciwpożarowej nie wprowadziła rozwiązań ustawowych, które prowadziłyby do unieważnienia poprzednio przeprowadzonych badań. Ponadto delegacja ustawowa z art. 28 ust. 7 ustawy o ochronie przeciwpożarowej stanowi, że Minister właściwy do spraw zdrowia w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, tryb i sposób przeprowadzania oraz zakres badań, o których mowa w ust. 6, a także podmioty uprawnione do ich przeprowadzania, uwzględniając specyfikę działań ratowniczych, a także kwalifikacje podmiotów przeprowadzających badania lekarskie. Delegacja ta nie zawiera uprawnienia dla Ministra Zdrowia do unieważniania badań przeprowadzonych według poprzednio obowiązujących przepisów.

Zapis załącznika do rozporządzenia mówiący o pierwszym badaniu okresowym niezależnie od wieku dotyczy pierwszego w życiu badania członka OSP. Jeżeli jest członek OSP, który na podstawie poprzednio obowiązujących przepisów przechodził już badania to do niego będą miały zastosowanie badania okresowe z pkt 2 i 3 załącznika do rozporządzenia, a nie z pkt 1.

Informację przygotował
adw. Krzysztof M. Miazga